Om den lille istid og andre avsporinger

Kan latterlige 0,039 % CO_2 i luften virkelig være så farlig? Hvorfor skapes det panikk om en temperatur som kloden har hatt mange ganger før? Det er utrolig hvor enkelt det er å spre tvil rundt klimaforskningens resultater.

Svarene er likevel klare. Andelen av CO_2 i atmosfæren er liten, men effekten er stor. Det har fysikere visst siden drivhusgassenes virkning for første gang ble målt i 1861 og etterprøvd og finjustert utallige ganger siden. Effekten kan illustreres med at det naturlige CO_2-nivået på 0,028 % utgjør hele forskjellen mellom en frossen isplanet på gjennomsnittlige –18°C og en behagelig jordklode på +15°C. De menneskelige utslippene etter den industrielle revolusjonen har økt den naturlige mengden CO_2 med mer enn én tredjedel. Det hersker ingen tvil om denne sammenhengen: Den økte konsentrasjonen i bl.a. atmosfæren tilsvarer nemlig de 1,3 billioner tonnene CO_2 som mennesker beviselig har sluppet ut ved forbrenningen av fossile energibærere siden 1750. Enkelte lobbyister presterer fremdeles å påstå at CO_2-økningen kan være naturlig. I så fall må de ikke bare forklare hvor denne enorme mengden CO_2 skulle ha kommet fra, de må også forklare hvor det skulle ha blitt av de 1,3 teratonnene som vi selv har produsert.

Denne menneskeskapte eller selvforskyldte oppvarmingen kommer ikke bare oppå, men overgår den naturlige oppvarmingen, som begynte etter den såkalte lille istid (1400–1800). Også dette samspillet mellom naturlige og menneskeskapte faktorer har vært forstått i mange tiår, men blir fremdeles fremstilt av enkelte som om klimatologer bestrider naturlige svingninger. Det absurde ved denne påstanden er at det nettopp er forståelsen av de naturlige prosessene som gjør klimatologene i stand til å beregne effekten av de menneskelige påvirkningene.

En annen avsporing i klimadebatten er henvisningen til temperaturen i tidligere årtusener. For dagens klimapolitiske valg er det fullstendig uvesentlig hvor høy jordens temperatur er «i forhold til hva den har vært i tidligere tider» (B. Ramstad, 15.1.). Det som er relevant er hvor høy jordens temperatur er i forhold til nivået der vi kan unngå enorme sosiale, økonomiske og økologiske skadevirkninger. Dette nivået er ikke sammenlignbart med den siste lokale varmeperioden for tusen år siden, eller den siste globale varmeperioden for 8000 år siden. Med dagens befolkningstetthet har vi ikke lenger de samme mulighetene som våre forfedre hadde i vikingtiden eller steinalderen: Vi kan f.eks. ikke bare fraflytte kystnære strøk, når disse er bosted for 1,2 milliarder mennesker, og resten av kloden allerede er opptatt.

Sammenligninger med førhistoriske varmeperioder er useriøse fordi de forutsetter at alle andre forhold er like. Det er helt korrekt at vi med steinalderens befolkningstetthet og levestandard kunne ha tatt en prognostisert temperaturøkning på 2–4°C med knusende ro. Grunnen til at FN samt politikere og en stor del av befolkningen i mange land er bekymret, er at en slik temperaturøkning i dag vil ha drastiske effekter på levestandarden. Økonomisk sett er at anslått at det koster mange ganger mer å leve med konsekvensene av oppvarmingen enn å forhindre den. De sosiale og økologiske konsekvensene, som i mange tilfeller er irreversible (f.eks. væpnede konflikter og utdøinger), kommer i tillegg.

HANNO SANDVIK
Forsker, Institutt for biologi, NTNU